

Poštšina plačana v gotovini

KRES

LIST SLOVENSKIH FANTOV

IV
1933
9

KRES

FANTOVSKI LIST

Izdaja in tiska Misijonska tiskarna Groblje-Domžale. Za tiskarno in uredništvo odgovarja Josip Godina, Groblje. Urejuje prof. France Capuder, Ljubljana, Slomškova 7. II. — Uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7 a/I. — Letna naročnina: za posamezne naročnike Din 20, za skupne naročnike po odsekih Din 18. Račun pošne hranilnice: Ljubljana 15.521.

Telefon: Ljubljana 28-58.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: prof. France Capuder, Ljubljana, Slomškova ul. 7-II.

KNJIGE IN REVIJE

Kongregacijski dijaški koledarček je pravkar izšel za šolsko leto 1933/34. Poleg običajne koledarske vsebine vsebuje še prav lepe pregleda iz katoliškega sveta in polno poučnih ter praktičnih navodil, posebno za študente. Izdal ga je konzorcij »Naše zvezde« po nizki ceni 8 Din.-

Črni breg. Povest, spisal Mirko Javornik, izdala »Delavska založba« kot redno izdajo »Krekove knjižnice«. Pričujoča povest predstavlja res črni breg, delavski revir, kjer se nekako pritajeno gnete drobno življenje. To življenje pozna pisec do podrobnosti. Zanima ga delavsko življenje pod in nad zemljo, ko človek tvega golo življenje in se bori za skorjo kruha. V povesti so prav lepe slike iz življenja delavskih družin: kako žive otroci, kako hite fantje na delo, pa dobe še vedno časa za kramljanje in ljubezen, možje, kako so vsi zvlečeni, pa so polni obzirnosti in nežnosti v svojih družinah. Rojstvo, življenje in smrt, vse se vrsti drugo za drugim. Pisatelj slika realistično, včasih morda zelo temno: ljudje hrepene zaman po soncu. Pri slikanju malih ljudi se drži Cankarjevega jezika, vendar na mnogih mestih odpove. Da bi bil jezik bolj izklesan in da bi bili izpadli nekateri prerobati in nepotrebnosti izrazi, pa bi bila povest od te strani dovršenejša. Ker pa hoče biti kos delavskega življenja in ima za cilj podati bedo proletarskega razreda in njegovo tiho borbo za pravico, zato jo posebno bralcem iz delavskih vrst priporočamo.

Po slavnostnih dneh

Dnevi proslave 1900 letnice Kristusove smrti, ki so bili združeni z biserno mašo nadškofa dr. Jegliča, bodo ostali udeležencem v neizbrisnem spominu. Ta dvojni jubilej je po svoji resnosti in globini vzvalovil ljudske mase. Veliko lepega je že videla Ljubljana, morda je bilo to najlepše. Tiha, pa vendar globoka in iz srčnih globin segajoča manifestacija verske zavesti in misli, kako najlepše proslaviti ta dan in pokazati ljubezen in hvaležnost odličnemu biseromašniku.

Čas, v katerem živimo, ljubi zunanji blesk in pomp, nastope številnih ljudskih mas, kjer se zadovoljuje, da množice vpijejo hura svojim voditeljem. Tak zunanji, nedoživeti ceremonijel je tuj religioznemu človeku. Za njega je posameznik največje važnosti. Vendar zna tudi on visoko ceniti doživeto skupnost. »Kjer sta dva, kjer je več zbranih v mojem imenu, sem jaz med njimi,« pravi Gospod Jezus. To pot pa so se zbrali na štadijskem prostoru možje in fantje, žene in dekleta iz vseh strani slovenske domovine. V množicah je živela misel, da smo sinovi in hčere katoliškega slovenskega naroda. Pobudo in vzor je dajala osebnost visokega jublanta, ki je posvetil vse svoje življenje delu in napredku, verskemu, moralnemu, kulturnemu in gospodarskemu povzdigu našega ljudstva. Lebdela sta jim pred očmi njegovo vzorno življenje in kristalni značaj.

Vzorno življenje in kristalni značaj, to dvoje naš narod najnujneje rabi v današnjih dneh, to terja od svojih voditeljev. Zato je bila pot nadškofa dr. Jegliča od Gornjega grada do Ljubljane en sam veliki triumf. Od vseh strani so mu hitele nasproti množice podeželskega ljudstva. Slovenska prestolica ga je sprejela s prirojeno prisrčnostjo. Po cestah do knezoškofskega dvorca se je kar trlo ljudi, ki so napolnili stolnico. Tisočera množica je kot iz enega grla prepevala lepo romarsko:

Češčena si, Marija, si angelski glas,
ko bo zadnja ura bila, Marija, prid' po nas!

V dneh notranjega nemira, socialne bede in gospodarske stiske, ko tisočeri zaman iščejo dela in obupujejo nad življenjem, je šla pesem do srca. Stoteri, ki so v dneh nesreče pozabljeni in ki nimajo žive duše, da bi ji potožili svoje gorje, ko se pehajo za skorjo kruha, vsi so se zatekli k Mariji. Saj se je zatekel k Njej naš narod v najtemnejših dneh, v turških časih. Množice v stolnici, v unionski dvorani in na stadionu so bile prepričane, da nam bo Ona pomagala.

Slovenski fantje so pohiteli na slavnostne dni v zelo lepem številu. Prišli so z vlaki, peš, na vozech in kolesih. Veliko jih je bilo v narodnih nošah. Ti so nudili pestro sliko in so zelo povzdignili proslavo. Srečevali smo štajerce, Dolenjce, Notranjce; a najštevilnejši so bili zopet Gorenjci. Vesel jih je bil nebeški Oče, vesel jubilent-nadškof, vesel katoliški inteligent, ko je zopet spoznal, da s svojim narodom tvori eno. Morda je bila ravno katoliška zavest skupnosti in solidarnosti vseh stanov ona sila, ki je pripomogla do tako lepega začasa in navdušenja.

Slavnosti so minile in množice so se razšle, tiho, brez hrupa, pa z najlepšimi vtisi. Vest je pa šla od vasi do vasi, od hiše do hiše, od duše do duše. Nadškof dr. Jeglič se je podal še naokrog po deželi, na katero ga veže toliko spominov, obiskal še svoj rojstni kraj. Umaknil se bo zopet širši javnosti v svoj gornjegrajski dom, kjer bo še nadalje budno motril življenje našega naroda in ga spremljal s pobožnimi željami in molitvijo v veselih in žalostnih dneh. Slovenski fantje si želimo, da nam ga Nebo ohrani še dolgo vrsto let, da bo z nami vred dočakal lepših dni.

Franjo Tominec:

Človek v svojem poklicu

Ni dolgo tega, ko sem preživel nekaj lepih ur ob knjigi »Sorel in njegov sin«, ki jo je napisal pisatelj Warwick Deering. Roman, ki je glede na miselno usmerjenost ponekod sicer v opreki s katoliškim svetovnim nazorom, prekaša po svoji zanimivosti in zrelem gledanju na življenje nešteto drugih. Gre za bivšega vojaškega stotnika Sorella. Sila razmer ga je potisnila na najnižji klin družabne lestvice. Žena ga je zapustila, brez posla je in skrbeti mora za sina, ki je komaj začel hoditi v šolo. Prirojeni ponos mu brani, da bi prijel za kakršnokoli navadno delo. Želja, da pripomore sinu do lepše bodočnosti, in vedno hujša denarna stiska pa ga pripravita, da se končno navzlic

vsem pomislekom odloči in gre za slugo v neki podeželski gostilni. Tu se začenja trnjeva pot njegovega življenja. Nekoč gospod, ki je drugim ukazoval, zdaj preziran sluga. Vendar mu pogosta misel na sina in trdna zavest, da se za nobeno ceno ne sme pogrezniti v brezbriznost in topost svoje okolice, dajeta moči, da vztraja v težavnem boju in se varuje kvarnih vplivov. Vsa-ko še tako brezpomembno in preprosto delo ali popravek, ki mu ga nalože, izvrši kar se da vestno in skrbno. Ne odteguje se nobenemu opraviilu in če je treba, se loti dela tudi sam od sebe, ne da bi čakal izrečnega naročila. Vrh tega je ustrezljiv in pri-jazen z vsakomer. Take lastnosti in pa njegov prikupen nastop ter omikan govor mu pripomorejo, da postane sluga v odličnem hotelu »Pelikanu«. Tu si s svojo pridnostjo in poštenostjo pri-dobi zaupanje, se kesneje povzpne do ravnatelja, postane solast-nik hotela in si sam zgradi krasno vilo. Sin mu je ves čas po-plačeval gorko očetovsko skrb z marljivim učenjem ter globoko vdanostjo. Zaslovel je kot znamenit kirurg in mu s svojimi uspehi lepšal večerno zarjo njegovega življenja.

Najbolj globoko pa me je v tej knjigi prevzela misel, ki se glasi nekako takole: Dostojanstvo, ki je v delavčevi duši, in ne v tem, s čimer se ukvarja, in človek, ki z ljubeznijo in skrbjo snaži svoje čevlje, je vreden, da bi ga kralji spoštovali. Biti spoštovan zaradi načina, kako opravljaš svoj posel, ta zavest edino lahko človeka po pravici navdaja z občutkom ponosa.

To je misel, ki bi morala živeti vedno v slehernem izmed nas, naj opravljamo kakršenkoli poklic v življenju. Sicer pa je dandanes prav za prav težko govoriti o poklicu v pravem pomenu besede. Težke gospodarske razmere so vzrok vedno večjemu številu brezposelnih. Zato je popolnoma razumljivo, če se ljudje v takih okoliščinah, ko dostikrat ne moreš dobiti sebi primerne zaposlitve, vedno bolj zatekajo v raznovrstne poklice, kamor jih ne žene morda notranja potreba ali prirojene sposobnosti, tem-več vse bolj težnja po zaslužku. Kajkrat je, ne glede na majhno plačo, že samo to vzrok, da kdo v svoji službi ni zadovoljen in se je ne oklene s tisto ljubeznijo, ki bi jo delo prav za prav zaslu-žilo. Je pa še nešteto drugih vzrokov, ki jim je pripisati dobršen del krivde, da ljudje le prepogosto svojemu dnevnemu delu ne posvete tiste pozornosti in vestnosti, ki je za vsak tudi majhen uspeh v življenju nujno potrebna. O trenutnih uspehih, o ka-terih vsak dan toliko slišimo, tu seveda ne more biti govora. Hiša, ki nima trdnega temelja, je ob vsakem potresu v nevar-nosti, da se podre. In uspeh, ki ni resnično zaslužen, je navadno le dozdeven in redkokdaj trajen.

Veliko je na tem, če odkazano delo vršimo s pravo notranjo vestnostjo in skrbjo, čeprav zato dostikrat ne žanjemo vidnih uspehov. In samo način dela je merilo za vrednost človekovega značaja.

Zdaj bi v tem pogledu lahko naštel več primerov, kakršnih na stotine pozna svetovna zgodovina. Toda izogniti se hočem očitku, češ, da zvezde klatim z neba. Resnica pa je, da je Napoleon bil samo eden in da za Kolumbom ni nihče odkril Amerike in se zato pač moramo zavedati, da vsi ljudje, kar nas živi pod soncem, ne moremo korakati po eni cesti. A vsakdo izmed nas se lahko odloči, da bo svoje delo vršil po svojih močeh in kar mogoče dobro ter se v svojem, čeprav še tako neznatnem poklicu izkazal za pravega moža.

V dokaz, da to res ni tako nemogoče, naj navedem samo nekaj primerov iz našega domačega življenja.

V ugledni brivnici sredi večjega mesta je bilo uslužbenih več brivskih pomočnikov. Eden izmed njih se je s tako vnemo lotil svojega poklica, tako vestno in natančno je opravljal svoj posel, da so nekateri stalni gostje rajši počakali, samo da so pri njem prišli na vrsto. In ko je odprl svojo lastno brivnico, je brez vsake reklame zvabil za seboj nad trideset rednih gostov svojega bivšega gospodarja.

Ob splošni redukciji je neki uradnik prišel ob službo. Štirinajst dni sploh ni vedel, kako in kaj bi. Pa je prosil za službo pomožnega delavca pri večji gradbeni družbi. Mešal je malto, dovažal pesek, podajal opeko, z eno besedo, vse, kar je bilo treba. In kakršnokoli delo so mu odkazali, vsakega se je oprijel in ga zanesljivo in pridno vršil. Podjetnik je spoznal v njem sposobnega in delavnega moža, vseh mu je bil njegov pogum in čez devet mesecev mu je družba zaupala vodstvo pisarniškega oddelka.

Hlapec Jernej še živi in težko, da bi kedaj umrl; toda brez dvoma je še vedno resnica, da pošteno prizadevanje, naj bo kjer koli, vedno prejme na ta ali drug način svoje zaslužen plačilo, čeprav ne takoj prvi dan.

Ne edino, toda eno izmed najvažnejših načel za napredek v življenju pa je: »Kar delaš, delaj dobro!«

Vi ste luč vsega sveta. Ne more se skriti mesto, ki stoji na gori. Svetilke tudi ne prižigajo in ne postavljajo pod mernik, marveč na svetilnik in sveti vsem, ki so v hiši. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih. (Mt. 5, 14—16.)

Naša država

Ureditev države. Ko je konec svetovne vojne raztrgal stare državne vezi, ki so vezale razne pokrajine in razne narode v eno veliko državo ob srednji Donavi, je postalo težko vprašanje, kaj sedaj. Rešitev je bilo več možnih. Toda razmere, ki so imele svoj izvor že v prejšnjih časih in ki so še posebno med svetovno vojno nastale, so dopuščale le eno rešitev — nastale so narodne države na zemlji nekdanje avstrijske države. Gospodarski in tudi kulturni oziri so stopili pred nacionalnim momentom v ozadje. Mirovna konferenca v Parizu je tem težnjam pritrdila in s tem so one države, ki so tam odločevale, predvsem Francija, prevzele tudi neko odgovornost za nadaljnji politični razvoj novih tvorb.

Za nove države same je bilo sedaj najvažnejše vprašanje notranje ureditve. V notranji zgodovini držav imamo le redke primere takih držav, kjer bi to vprašanje ne bilo povzročilo težkih notranjih bojov. Najznačilnejša sta dva zgleda, francoski in severoameriški. Po veliki revoluciji je Francija še mnogo-krat menjala obliko vladavine in ustavo. Ponovno so se vršile krvave revolucije, ki so pokazale, kako težko je najti celo take-mu narodu, kakor je francoski, pravilno rešitev notranje ureditve države. Združene države severoameriške so tudi z veliko težavo izvršile notranjo ureditev države. Takoj po osvoboditvi trinajsternih držav izpod angleškega gospodstva je kazalo več teh držav javno željo po popolni samostojnosti, čeprav so imele vse skupaj neposredno za seboj lepo preizkušnjo, da je le v združitvi moč. Toda ko je U S A dobila svojo ustavo, jo je nespremenjeno trdno obdržala že nad 150 let, a ne brez bojov. Vojna za odpravo suženjstva se imenuje namreč secesijska vojna in je hotela zlasti z ozirom na različne gospodarske pogoje dveh glavnih delov Unije razpad zveze in ločitev juga od severa. Toda zmagal je sever in prvotna ureditev države je obveljala.

Pri nas je ob koncu svetovne vojne že bilo nekaj začetkov nove ureditve. Med vojno je bila od vseh Slovencev, pa tudi od Hrvatov in Srbov na Hrvatskem, v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji sprejeta **majniška deklaracija**, ki je bila prebrana v dunajskem državnem zboru 30. maja 1913 in ki je zahtevala združitve vseh dežel avstro-ogrske monarhije, kjer prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno, vsakega tujega gospodstva prosto samostojno državo. Med bojem okoli te deklaracije je prisilno

dodani okvir »pod habsburškim žezlom« odpadel in govorilo se je samo o veliki Jugoslaviji. 20. julija 1917 pa se je sklenila med srbsko vlado in Jugoslovanskim odborom že natančnejša pogodba, **krfski pakt**, ki po načelu samoodločbe narodov zahteva združenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v svobodno narodno državo, ki naj bo parlamentarna monarhija pod dinastijo Karađordjevičev z imenom Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. V tej državi bodo enakopravna vsa tri imena, obe pisavi in vse tri konfesije, ustavo pa bo izdelala ustavodajna skupščina s kvalificirano večino. S temi določbami so bili dani že važni obrisi notranje ureditve nove države. V smislu teh izjav je bil potem tudi ženevski pakt, ki so ga sklenili 9. novembra 1918 na konferenci v Ženevi predsednik srbske vlade Nikola Pašić, zastopniki Jugoslovanskega odbora in predsednik Narodnega veća. Po tej pogodbi bi priznala srbska vlada Narodno veće v Zagrebu kot vlado države SHS, za skupno državo se pa osnuje posebno ministrstvo. Toda ta pakt ni stopil v veljavo, pač pa je Narodno veće sklenilo 24. novembra 1918 združitev države SHS s Srbijo in Črno goro in je 1. decembra bila ta združitev v Belem gradu slovesno proglašena. S tem je prodrlo že takoj spočetka **načelo edinstvene države**.

28. novembra 1920 je bila izvoljena ustavodajna skupščina, v kateri je imela vodstvo koalicija radikalov in demokratov, kateri so se pridružili še muslimani in slovenska Samostojna kmečka stranka. Ta skupščina je potem sprejela na Vidov dan 1921 ono ureditev države, ki jo imenujemo **Vidovdanska ustava**. Zanj je glasovalo 223 poslancev, proti 35, odsotnih je bilo 161. Po vidovdanski ustavi je bila država razdeljena v 33 oblasti, ki so jim načelovali veliki župani. Vsled določbe o največjem številu prebivalstva v eni oblasti (800.000) se je morala dotedanja zedinjena Slovenija razdeliti v dve oblasti, mariborsko in ljubljansko. Ime države in vladavinska oblika sta taki, kakor jih je določil že krfski pakt. V državi je samo eno zakonodajno telo in sicer enodomna narodna skupščina. V oblasteh se izvolijo oblastne skupščine, ki imajo skrbeti za njihov gospodarski in kulturni napredek. Na čelu skupščin stoji predsednik in njemu ob strani odbor oblastne skupščine. Poleg teh zastopstev je ustava poznala tudi sreske skupščine in občinska zastopstva. Toda v resnici ni prišlo do uresničenja sreske samouprave. Občinska samouprava pa je delovala po starih zakonih in je bila seveda različna po raznih delih države. Že počasna izvedba določb nove ustave in pičla večina pri njenem sprejetju dokazujeta, da je bil odpor proti tej ustavi močen. Ta odpor se je kazal tudi v na-

rodni skupščini in po pogosti menjavi vlad. Ko so v Narodni skupščini l. 1928. počili streli, ki so pokončali glavne voditelje Hrvatov, je smatral vladar, da je prišel čas za temeljito spremembo ustave. **Z aktom od 6. januarja 1929.** je kralj odpravil vidovdansko ustavo z vsemi njenimi določbami in prevzel nase vso oblast in vso odgovornost. Tako se je začasno spremenila ustavna in parlamentarna monarhija v absolutno. Ta doba se je odlikovala po živahni zakonodaji, ki je bila sedaj prosta parlamentarni bojev. Pričelo se je naglo izenačevanje, zlasti v šolstvu. Ko je kralj 6. januarja 1929 prevzel vso oblast v svoje roke, je izjavil, da je ta način vladanja prehodnega značaja. **3. septembra 1931.** je nato izšla **nova ustava**, ki jo je dal kralj kot edini zakonodajalec. Take ustave imenujemo v pravni zgodovini oktroirane ustave. Ta ustava je v glavnem, t. j. v vprašanju enotne države, obdržala določbe vidovdanske ustave, sicer pa je v mnogih rečeh ubrala nova pota, po katerih naj bi se odslej gibalo naše notranje politično življenje. Tako smo v dobrih 10 letih skupnega državnega življenja doživeli že dve ustavi, pač dokaz, s kakšnimi težavami se ima boriti notranja ureditev take državne tvorbe, kakor je naša.

O materinem jeziku

(Slomšek koroškim Slovincem 1838.)

Žalosten in dolgočasen bi bil svet, ko bi govorili vsi ljudje isti jezik. Sv. Duh je na binkoštni praznik posvetil vse jezike zato, da s hvaležnim srcem spoštuje vsak svojega, da daje zanj Bogu spodobno čast in hvalo. Med vsemi jeziki mora biti Slovincem naš materin jezik najljubši.

O ljubi, lepi in pošteni slovenski materin jezik! S teboj sem prvič klical svojo ljubeznivo mater in dobrega očeta; v tebi me je mati učila moliti in spoznavati Boga; tebe hočem hvaležno spoštovati in te ohraniti kot najdražji spomin na svoje rajne starše; za tvojo čast in lepoto hočem po pameti skrbeti, kolikor premorem. Do svoje poslednje ure hočem najrajši v slovenskem jeziku hvaliti Boga, najrajši v slovenskem jeziku učiti svoje ljube brate in sestre Slovence. Kot hvaležen sin svoje ljube matere želim, naj bi bila slovenska moja poslednja beseda, prav kakor je bila slovenska moja prva.

Mladost

*Na ustnicah svojih nosil sem cvetje mladosti,
v meni pa rastle in pele so svete le meni skrivnosti.
In bil sem,
kot stal bi pred brezdnom bajnih zakladov.
Iz njega pa sikanje vroče sem gadov
čutil.*

*Čist sem bil ...
Sapa vročega diha me ni orosila,
sladka beseda me ni opojila,
časa mladosti se ni še razbila ...*

*In komaj sem dušo svojo pokazal
Tebi, luči mojih hrepenenj,
že ti, Mladost, si pokazala meni
toliko obrazov,
ki živa priča tolikim so pogubljenj.*

*Prosim, prosim te, Mladost minljiva,
opojna, divjajoča,
ne odkrij prezgodaj mi temé!
Da se neizbežna mi starost
s spoznanjem lepim — v vrt
cvetoč odpre!*

Smersu Rudolf:

Za nov družabni red

Vsi delavci — ročni in duševni — prav dobro vemo, da tvori največje zlo današnjega časa dejstvo, da se v rokah maloštevilnih ljudi kopiči bogastvo, množica pa trpi revščino. To je opazil že Leon XIII. in to tudi jasno povedal v svoji okrožnici. Tudi Pij XI. trdi isto, namreč, da tako neizmerna množica proletarcev na eni strani in neizmerno bogastvo peščice ljudi na drugi strani tvori dokaz, da bogastvo, ki v naši dobi »industrializma« tako obilno narašča, ni prav porazdeljeno in dodeljeno med ljudskimi plastmi. **V gospodarstvu, sploh v družbi ni pravega reda.** Gode se nepopisne krivice; ječanje proletarcev, kakor pravi Pij XI., vpije z zemlje k Bogu.

Za katoliško ljudstvo vsega sveta so nastopili zgodovinski časi. Na prelomu dveh dob živimo; živimo namreč v času, ko se snuje nov družabni red.

Ali naj samo stojimo in gledamo? Dosedaj smo vse preveč zaostajali za tistimi, ki so socialno vprašanje reševali na **historično materialistični** podlagi. Neredko smo jih posnemali, ker nam je manjkalo jasnih samostojnih pogledov na sodobna družabna vprašanja. Koliko sil smo brezploдно potrošili. Na tej poti ne moremo in ne smemo vztrajati. Nastopiti moramo s svojim katoliškim družabnim nazorom in pokretom. Ta pokret mora biti povsem resničen in realen, pa tudi povsod dovolj radikalen, da bo lahko uspešno tekmoval z vsemi drugimi socialnimi strujami in pokreti. Samo v takem zares sistematično zasnovanem socialnem nazoru in iz njega izvirajočem žilavem delu katoličanov, je naša rešitev.

Ne gre namreč samo za vprašanje, kaj storiti, da se bo gmotni položaj delovnih sil izboljšal, da bodo mogli ljudje vsaj za silo človeško živeti. V resnici gre za mnogo več. Gre za usodo sodobnega človeštva, za usodo sodobne družbe. Kajti od tega, kako bomo mi katoličani reševali družabno vprašanje naše dobe, bo v največji meri zaviselo tudi to, ali se bodo ljudske množice oklepale krščanstva ter bodo tako našle edino pot do prave sreče in zadovoljstva, ali pa bodo vedno bolj tonile v brezboštvo ter bodo v zablodah živalskega življenja telesno in duhovno propadale.

Na obzorju že vstaja nova zarja. Nov duh že zajema ves svet, tudi našo domovino. Oglejmo si le veličastne verske manifestacije po mestih, po trgih in po vaseh, spomnimo se na najveličastnejšo slovensko katoliško manifestacijo vseh časov na Stadionu pred par tedni. Kdo je bil tu navzoč, kdo je manifestiral za Kristusa — Kralja in za Kristusa — Delavca? To je bilo slovensko delovno ljudstvo, ročno in duševno, naš kmečki in naš delavski proletarijat. Kdor danes manifestira za Kristusa, manifestira v svoji duši za pravični družabni red, za **Kristusov red** v vsem javnem in zasebnem življenju, za socialno pravičnost, za poštenost in za človeka vredno življenje.

Da bo pa ta novi družabni red končno in na vsej črti zmagal, za to bo pa treba še mnogo dela, kateremu se moramo posvetiti z vso dušo, Kajti to delo nam bo prineslo zmago. —

Milost in sodba

Brez zvezd nebo je biló ...
Mrzli in težki oblaki,
ko sanje skrivnostni in grozni,
so pluli nad mojo glavó.
Moje je zrlo oko
v sijaju namišljenih zvezd
v razkošju neskončnih je cest,
ki bitja na nji so junaki. — —

Ne, ne! Jaz nisem mislil tako,
saj nočem prožiti rokó,
ne dajem dlani za zlato,
da bi omahnila težko!

Ne prosim palač, ne prosim razkošja.
A v svilo pristoja obraz?

Le smehljaj - Smehljaj oči
naj me toplo objame,
naj kelih žarkov zajame
za moje mrzle noči.

Sem vedel, da nočeš mi dati.
Zavesi oči in pojdi odtod,
da videl ne boš kam vodi ta pot,
kjer v večnost želiš si zaspati.

O, vem sedaj več kakor vsi,
ko prišli ste s krinko v obrazu
kazali zobe ubogemu Jaz-u
za hrbtom tulili ko psi.
Zavohali svojo ste kri
zupravljeno v grehu —
v veselje hudičevem smehu
ste dušo spočeto prodali — —!

Zdaj se je strnilo v dejanje,
vaš greh in napuh v razdejanje.
Še v kupu mesa je podoba človeka,
prokleti tak rod do zadnjega veka!

O lahki atletiki

(Praktična navodila.)

Ni čuda, da v deželah, kjer so na razpolago lepi športni prostori, dosežejo lahkoatleti tako lepe uspehe. — Tako premišljujejo naši lahkoatleti, ko bero poročila o rezultatih lahkoatletskih tekem v drugih državah. In ne samo dobro pripravljen prostor, tudi drugih ugodnosti je mnogo. Dobri trenerji, masaža po vsakem treningu itd., vse to pomaga doseči dober rezultat. Pri nas pa vsega tega ni.

Soditi o stanju kake panoge športa samo po rezultatih tekmovanj ni vedno pravilno. Treba je upoštevati okoliščine, v katerih so se vršila tekmovanja. Če je n. pr. pretekel tekač na peščenem stadionskem tekališču 100 m v 12 sekundah, in to še brez posebne vaje v startu, moremo s sigurnostjo sklepati, da bi isti tekač po enomesečnem treningu na dobrem tekališču in pod dobrim vodstvom zboljšal svoj čas najmanj za pol sekunde. Podobno je pri metih in zlasti pri skokih, kjer igra kakovost prostora veliko vlogo. Tega dejstva se moramo zavedati in zato ne smemo podcenjevati pri nas doseženih rezultatov v lahki atletiki.

Če vemo, kaj nam onemogoča doseči boljše uspehe, je potrebno, da po možnosti skušamo odpraviti te nedostatke.

Športni prostor.

Gotove panoge športa ne potrebujejo nujno posebno prirejenega prostora (smučanje, kolesarjenje ...), drugim zopet zadostuje raven, s črtami omejen prostor (nogomet, rokomet). Lahka atletika zahteva predvsem tekališče in prostor za skoke v višino in daljavo. Od kakovosti tekališča in skakalnice zavise v veliki meri dosegljivi rezultati lahkoatlleta.

1. Tekališče: Običajno so športni prostori prirejeni tako, da je raven prostor, določen za nogomet ali rokomet, obdan s krožnim tekališčem v dolžini 400 m in širini 4—6 m. Na eni podolžni strani je tekališče še posebej pripravljeno za teke na 100 m. Tekališče je navadno nasuto in povaljano 5—15 cm na debelo z ugaski premoga (iz peči parnih kotlov), presejanimi in pomešanimi primerno z bolj lepljivo zemljo, tako, da tvori dovolj trdno, a obenem zelo prožno podlago tekačevim nogam. V industrijskih krajih je mogoče brezplačno dobiti dovolj ugaskov premoga. Če je na razpolago manjši prostor, se temu primerno

zmanjša dolžina tekališča. Krožnega tekališča pod 200 m dolžine ni priporočati. Marsikje je mogoče izpeljati samo ravno progo (ozek, a dolg športni prostor); v tem slučaju je tekališče nad 50 m dolžine še vedno dovolj pripravno za vajo v startu (začetek teka) in v stopnjevanju hitrosti. Mnogokje ni na razpolago takega športnega prostora, da bi se moglo prirediti tekališče. Tu si je treba pomagati s tem, kar je na razpolago. **Tla ravne gozdne poti** po svoji prožnosti često nič ne zaostajajo za umetno prirejenim tekališčem. Treba je samo izravnati morebitne udrtine ter odstraniti kamenje in tekališče je gotovo. V najbolj neugodnem slučaju se more uporabljati za tek tudi cesta.

2. Skakalnica: Obstoji iz jame, 5—6 m dolge, 3—4 m široke ter napolnjene z mivko (žaganje ali čreslo je manj priporočljivo) in **prostora za nalet**. Ta mora biti posebno skrbno pripravljen (dovolj trden, a še vedno prožen — ugaskom se primeša več ilovnate zemlje). Nalet za skok v višino se nahaja navadno na širši, za skok v daljavo (dolžina naleta 25—35 m) pa na ožji strani jame. Odrivno bruno za skok v daljavo je vkopano v zemljo 1—2 m pred začetkom jame, kar omogoči skoke preko 6 m, čeprav jama sama ni tako dolga.

3. Prostor za mete: Tu je treba predvsem paziti na varnost (zlasti pri metu kopja, kladi in diska).

Način treninga.

Temeljno pravilo pri lahki atletiki je — ne surova sila, temveč s spretnostjo izrabljena moč privede do uspeha. Iz tega sledi: Pri treningu je treba čim več opazovati samega sebe in druge atlete, **ugotoviti napake**, ki ovirajo pri napredovanju, in **jih skušati nato odstraniti s smotrenim treningom**. Nekaj praktičnih zgledov: Tekaç z močnimi nogami dela zelo hitre, a prekratke korake. Treba je izboljšati dolžino koraka, kar se da doseči z razteznimi vajami pri gimnastiki in s tem, da tekač pri teku namenoma dela dolge korake. — Skakač v višino podira lato v višini 150 cm, ker skače preveč v daljavo; treba je izboljšati odziv v višino (razni gimnastični poskoki, skok v višino z mesta in s prav kratkim zaletom). — Suvač krogla pri sunku skoro nič ne uporablja trupa in nog ter kroglo samo »meče« z roko, namesto, da bi jo sunil s celim telesom. Potrebne so mu razne gimnastične vaje s kroglo, pri katerih prihaja sunek naravnost iz trupa (suvanje krogla naravnost navzgor, suvanje krogla samo z ramo itd.). — **Razvidno je torej, da je samo z vztrajnim in smotrenim treningom mogoče doseči večje uspehe.**

Fantovska beseda našim fantom

Moji dragi prijatelji!

Po dolgem oklevanju in prevdaranju semintja sem se končno vendarle odločil, da vam napišem besedo, dve. Mordá se bo komu zdela ostra in trda, a vedite fantje, da je potekla iz prijateljskega srca in je z dobro voljo napisana. Edini moj namen je, da jasno spoznamo, kako je, fantje, med nami in kako bi drugače ravnati treba bilo, da bi bilo nam samim v korist in veselo fantovsko skupnost, drugim pa v dokaz in spoznanje, da smo fantje, ki znamo graditi sami iz sebe in ne oziraje se na levo in desno korakati preko zastarelih predsodkov. Opozoril bi vas rad samo na par stvari, ki sem jih med vami doživel, a so bile vse prej kot fantovsko ravnanje.

Vesela fantovska natura sem in vrhu tega še idealist, ki gleda belo tam, kjer je črno. In ravno tu je vzrok, da sem bil tako tragično varan.

Poln mladostnega idealizma in fantovskega veselega razpoloženja sem prišel med vas, kjer sem hotel preživeti svoj odmor. Toda tu med vami sem doživel stvari, ki so ubile v meni mnogo vére v pravo moč in rast slovenskega fantovstva. Iz mene ste napravili skeptika, ki gleda temno v bodočnost naših fantov. V svoji domišljiji sem si ostvaril krasne like samih idealnih fantov in deklet (seveda je to moj greh, ker sem gledal samo sonce, kjer so se v resnici razprostirale temne sence). Kot takim sem vam hotel pregledati dušo in srce ter vas spoznati prav do obisti.

Opazil sem, da vas muči silno dolgočasje. Zakaj? Ker ni denarja, da bi mogli v — gostilno! Bože moj! Tako slabo izpričevalo dajete samim sebi. Mar smo že res tako daleč, da vam je gostilna edino pribežališče pred slabo voljo. Hotel bi, da ne bi bilo tako, a neovrgljiva dejstva me silijo k spoznanju žalostne resnice. Seveda, živimo v stoletju organizacij, zato bo razen gostilniške druga družba že še mogoča. Nekoč sem vam omenil fantovski odsek KA, pa sem jo skupil: »Seveda, še bratovščine za stare ženske privleci na dan!« Po taki izjavi je vsaka debata izključena. Sicer pa prav dobro poznam našo Ahilovo peto v društvenem oziru. Manjka nam sploh vsake volje za morebitne samoodpovedi in žrtve, ki jih društveno življenje nalaga, ker ne znamo ceniti duhovnih koristi.

Drugo žalostno poglavje, fantje, o katerem je treba izpregovoriti, je naše občevanje z dekleti. To vprašanje pravilno rešiti, je za doraščajočega fanta izredne važnosti; mi ga pa nekam čudno pojmuje. V »Kresu« čitam: »Ne vitez-ropar, ampak

vitez-plemič naj postane naš fant. Viteško naj bo njegovo obnašanje proti ženski, proti dekletu . . . Bog, ki je neskončno moder, je dal človeku priložnost, da se v mladeniških letih, v času, ko se že po naravi razvija telo in duša, navadi takega plemenitega obnašanja. Mladost je čas priprave, mladost je pomlad življenja, je čas cvetja. Temelj takega viteškega obnašanja in mišljenj pa je, da gledaš v dekletu vedno mater in sestro.« Tako torej naš list. Mi pa — kako drugače ravnamo. Naši pogovori, tudi v družbi z dekleti: kvantanje, opolzke in dvoumne šale na vse strani. Kaj čuda, če se po vsem tem dekleta, ki imajo kaj čuta za svojo čast, take družbe izogibljejo, četudi potem veljajo za prevzetne. A tako je prav in bolje! Očitati ste mi, fantje, in hudo zamerili, češ, da sem se vaše družbe izogibal. Sami ste krivi, če sem moral priti do žalostnega zaključka, da človeku vedno nevarnost preti, da se umaže. Mislim, da sedaj razumete moje iskanje družbe, »kjer«, kakor pravi »Kres«: »znajo biti fantje in dekleta med seboj veseli, ne da bi se morali razveseljati z nesramnostjo in kvanto.«

Ne čudim se več, če pri nas človek, ki v pošteni družbi, tudi dekliški, išče razvedrila, postane dekletolovec, dočim pa tisti fantje, ki zamenjajo noč z dnevom, še vedno ostanejo »vrli fantje.« Kajne, fantje moji, naravnost smešno! Žalostna, a vendar bridka resnica. Ti očitki me še danes najbolj bolé.

Pa bom končal. Molil sem našo fantovsko očitno izpoved mesto vas, dasi se prav dobro zavedam resnice, ki pravi, da pravi prijatelj ne bo molčal, četudi bo žel morda povsod mesto uspeha le nehvaležnost. Fantje, bodimo odkriti in si priznajmo: »Bilo je tako. Hočemo, da ne bo nikdar več podobno.«

V to nam Bog pomagaj!

Fantje, Bog vas živi vse, ki imate resno voljo delati tako, da bo slovenskemu fantovstvu v ponos.

Vaš

Francé.

Janez Langerholz:

Med valovi in viharji

(Sodobna fantovska povest. — Nadaljevanje.)

VII.

Prilij čisti vodi nekaj blatne in umazane, vsa voda bo s tem pokvarjena. Prideni k zdravemu sadju nekaj gnilega, še zdravo bo začelo gniti.

Pavle je zahajal v svojo tovarišijo in se je polagoma, nevede in nehote navzel vzorov in nazorov svoje družbe. Preje je bil kot ura reden in točen. Sedaj pa je začel zamujati svoje delo. Po cele ure ga ni bilo.

Mojster je postajal slabe volje.

»Kje si pa spet hodil,« ga je ogovarjal ponedeljek za ponedeljkom. Izgovorov je bilo vedno dovolj. Pavle je bil bolan; malo se mu je zaležalo; ura mu je ponoči obstala in ni vedel, da je že toliko dneva prespal; uro na zvoniku je preslišal, popolnoma je bil prepričan, da je bila štiri, pa je morala udariti petkrat.

Mojster je poslušal, godrnjal, se jezil na tihem, pa je vendar kmalu pozabil na svojo jezo, ko je videl, da se Pavle trudi, kako bi z večjo pridnostjo čez dan popravil, kar je zjutraj s svojo nemarnostjo zamudil.

Pa se je začelo primerjati, da Pavleta tudi po cel dan ni bilo na izpregled. Tudi doma ga ni bilo. Na rotovžu je delal neprostovoljno pokoro za nenapovedane podoknice, katere sta s prijateljem uprizarjala na čast svojim izvoljenkam. Policiji pa sta slovesno izjavljala, da so vsi napevi tako napačni in zgrešeni da bi morali iti voditelji koncertov za nekaj časa na počitnice, da bi si popravili svoja raskava in razdrapanja grla. Pavle in Miško sta počivala. Za Miška ta počitek ni bil posebne važnosti; Pavle pa se je bridko zavedal, da se pri mojstru gromadijo oblaki slabe volje, morda že celo jeze; kajti delo in naročila so se mu po eni strani kopičila, po drugi strani pa zaostajala. Ljudje so mu pa grozili, da se bodo s svojimi naročili obračali drugam, kjer jim ne bo treba toliko časa čakati.

Res je Pavle skušal s svojo pridnostjo med tednom nadomestiti, kar je v ponedeljek zamudil. Delo mu je šlo izpod rok, kakor bi rože sadil. Pa so večkrat izza te pridnosti vstajale nove pritožbe, da je delo narejeno prehitro in zato prepovršno, kar nič točno in solidno. In odtod spet nova grožnje mojstru, da ga bodo začeli opuščati.

»Pavle«, se je jezil mojster, »kaj vendar misliš! Doslej sem te bil vesel, zdaj pa mi napravljáš vedno večje težave. To ni nikomur podobno.«

Pavle je izpočetka gledal v tla. Zavedal se je krivde, priznaval je, da ne dela prav, uvidel je, da s svojo nerodnostjo škoduje tudi ugledu svojega mojstra in delodajalca, zato je molčal in molče pritrdjeval svojemu mojstru. Hotel se je dvigniti in bi se tudi bil, če bi ne bilo zanj še toliko drugih ozirov. Vpošteval je Mihovo prijateljstvo, gospicam iz predmestja se pa tudi ni rad zameril. Veljati je hotel za pogumnega človeka, ki se nikogar ne boji, pred nikomur ne trepeti. Sam ni vedel, kako se siromak zapleta v mrežo, iz katere se bo le težko rešil.

Prišla je sobota. Pavle je prešteval svoje premoženje, premišljeval svoje načrte za nedeljo in videl, da njegov zaslužek vedno bolj kopni. Še nekaj nedelj in nastopila bo nezaželjena suša. Tudi ta pregled mu je govoril, da bi ne bilo preveč napačno, pretrgati svoje zveze z Miškovimi znanci. Kaj pa ima on pravzaprav od vseh skupaj! Miško se lepo potuhne in zatrjuje, kakšno smolo ima, da je spet denarnico doma pozabil. Gospodične tako nikoli nimajo denarja za plačilo, pa tudi sramota, neizbrisna sramota, če bi morale dame plačevati za svoje kvalirje. Zlasti pa še take dame, katerih starši doma komaj za nezabeljen močnik premorejo. In tako ostane vedno on sam nada in upanje za nedeljske izlete. Če še on odpove ...

»Pa zakaj bi moral vedno ravno jaz zakladati«, se je jezil Pavle, kadar je bil sam. Še le, ko je bila stiska vedno večja, je prijazno opozoril tovariša, češ, moji viri se bodo posušili. Vrni mi, kar sem založil zate!

»Vrni mi! Ko bi imel! Veš, pa je taka peklenska suša tam v mojih predalih.«

»Kako pa ravnaš? Nekaj bi moral vendar imeti.«

»Kako pa ti ravnaš?«

»Tudi iz največjega soda poteče vino, če ga sproti ne dolivaš.«

»Sem mislil, da boš dejal: Če ga ne zalivaš.«

»Ti bi rad uganjal burke. Ni časa zato. Denarno vprašanje morava razvozljati in razčistiti.«

»Pavle! kaj pa misliš! Ali imaš res tako malo srca za svojega prijatelja? Zaradi nekaj dinarčkov, ki ti jih v tem trenutku ne morem vrniti, pa bi mi napravil sramoto pred svetom? Pavle, ali si moj prijatelj ali nisi?«

»Povedal sem ti le, kako je z menoj, nič drugega.«

»In jaz ti bom povedal, kam se ti obrni, če hočeš priti do denarja.«

»No?!«

»Starega pocukaj! Mojstra.«

»Ne bo šlo. Že tako vedno toži, da mu slaba gre.«

»Toži, toži! Poznati moraš take ljudi. Tožijo, zraven pa bogaté. Vedno imajo izgubo, v hranilnico pa nosijo denarje. In kdo je tisti, ki vašemu staremu množi premoženje? Kdo, Pavle, če nisi ti. Tak fant! Delavec, da mu ga ni para. Če bi tebe ne bilo, je tvoj mojster prvi dan siromak. Saj vem. Saj slišim, kaj ljudje govoré.«

Pavletu je bilo kar všeč tak slavospev. In komu bi ne bil? Za hvalo in za pohvalo imamo vsi in vedno na stežaj odprta ušesa. Morda še preveč. Marsikoga je taka hvala že preslepila, da gleda zato v sebi popolnega, dovršenega mojstra, kateremu ne more in ne sme nihče več ničesar ukazovati; on pa v svoji hvali tone, gine, hira in umira in noče več napredovati.

Molče je Pavle poslušal, Miško je pa nadaljeval: »Ti, Pavle, steber svojega mojstra, in ti bi ne upal zahtevati, naj ti v plači nekaj primakne?«

»Ne bo šlo. Na to uho ne sliši dobro.«

»Ne sliši? O, bo že slišal. Kar povej mu odločno: ali naj primakne, ali se pa ti od njega odmakneš. Saj so še drugi mojstri na svetu, ki te bodo radi vzeli v službo in ki bodo tvojo moč vpoštevali.«

»Bom poskusil, no. Pa ne verjamem dosti, da bi šlo.«

»Če bi bil jaz na tvojem mestu, mora iti. Ti pa — pogum! Poguma ti manjka, Pavle, odločnosti nimaš in to je tvoja škoda in nesreča.«

Miško je to pot resnico govoril. Morebiti nevede in nehote. Odločnosti je Pavletu vedno primanjkovalo. Rad bi bil na vse strani dober, z vsemi prijatelji, brez zamere na desno in na levo, samo srce, brez duše. Če bi bil Pavle malo bolj odločen, kdaj bi bil že pretrgal svoje vezi z Mihom in z njegovimi ljudmi, ki so bili zanj brez pomena, bolj nesreča kakor sreča, bolj poguba kakor rešitev. Tako je pa zadeval vedno ob besedo »prijatelj«, Miško mu je trobil o solzah gospodične Leni in Beti in drugih in Pavle je bil premagan. Odločnost, odločnost ...

»Če bi bil jaz na tvojem mestu, je povzegal Miha, »vse bi dosegel, prav vse. Veš, takile možički, kot je tvoj mojster, sveta nič ne poznajo. Vedno še mislijo, da svet tako stoji kakor je stal pred štiridesetimi leti, ko so bili oni še otroci. Ali svet gre naprej in mi moramo za njim. To ti dopovej svojemu staremu. Primakne naj ali naj pa prime za beraško palico. Ti si njegova moč, ti ga dvigaš, brez tvoje moči bo v par letih na tleh. Priložnost imaš, poprimi in ne boš se kesal.«

Pavle je stal in premišljeval.

(Dalje prihodnjič.)

UREDNIKOVA BESEDA

F. J. (Kokrica): Spis iz »Vigredi« ne more priti v »Kres«, to je mogoče pri dnevnem časopisju, ne pa pri revijah, čeprav imajo te različne čitatelje. Napišite kaj kratkega iz domačega, vaškega življenja. Pa tako, da bo videz resničen. Razmišljanje pa prepustimo starejšim.

J. M. (Ljubljana): Napeli ste lirske strune. Lepo je to, saj je danes tu velika suša. Misli imate, občutja se vam tudi porajajo, samo oblika je še slaba. Izbirajte bolj izraze in pesniške figure. Morda se bo še kaj naredilo iz Vas.

F. Ž. (Nova Štifta): Z rokopisi ste bili to pot res bogati. V pesništvu poskušate. Tu ne boste prišli daleč. Misli pripovedujete zelo na široko; preveč je besed, premalo jedra. Boljša je očitvidno proza. Tu boste s pridnostjo in vestnostjo morda precej napredovali. Če bo dopuščal prostor, bo kaj prozaičnega izšlo v »Kresu«.

Francé (Maribor): Zapeli ste visoko pesem ljubezni. Če bi bila oblika bolj dovršena, izklesana, bi mogla v kako leposlovno revijo. Za »Kres« je res malo preveč ljubezni. Saj v življenju tega ni toliko, je le za Vaša leta. Če imate kako res lepo pesem ali kaj znanstvenega, pa le pošljite. V znanstvenih razpravah ne smete biti gostobesedni in dolgovezni.

S. K. S. (Belgrad): Veseli nas, da se pridno oglašate. Morda se nam bo posrečilo, česar si vsi želimo. Če imate kaj pripravljenega, pošljite. O smeri lista Vam bom sporočil v pismu.

V »Kresu« se bodo odslej priobčevali odgovori na vprašanja naročnikov v športnih zadevah; s tem bo ustrezno ne samo onim, ki bodo stavili vprašanja, temveč tudi drugim bralcem. Stvarna in jasna vprašanja naj se pošiljajo na upravo »Kresa«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

NOVA ZALOŽBA

R. Z. Z. O. Z.

LJUBLJANA, Kongresni trg 19.

Ima v zalogi vse **knjige** domačih in tujih založb.

Ima v vsaki izberi in množini vse

PISARNIŠKE POTREBŠČINE

kakor tudi poslovne knjige za društva in vse predmete, ki spadajo k pisarniški stroki.

Predvsem ima izbrano zalogo lastnih knjig leposlovnih in poljudno znanstvenih, zlasti pa izdajo **CANKARJEVE** in **FINŽGARJEVE** zbrane spise.

LJUDSKA POSOJILNICA

Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

obrestuje hranilne vloge
po najugodnejši obrestni
meri ter brez vsakega od-
bitka. Tudi rentni davek
plačuje posojilnica sama.

**Hranilne vloge znašajo nad
180 milijonov dinarjev!**

Domača slovenska zavarovalnica je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA v Ljubljani

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi
cesti

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.
3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska.
4. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODEUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in v vseh župnijah v Sloveniji.
Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Naslov centrale:

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25-22.